

One who captures a snake

הצד נחש –

OVERVIEW

Among the three acts which are מותר (even though the ruling is פטור) is צד נחש (and since מלאכה שאצל"ג (as well as מורסא) is considered a מורסא (מפס מורסא). This צד נחש (as well as מורסא) is considered a מורסא since he has no use for the snake).¹ If we maintain that a משאצל"ג is מדאורייתא, we can understand that under certain circumstances (such as צערא דגופא) it will be מותר even מדרבנן. However if we maintain (as ר"י does) that a משאצל"ג is מדאורייתא, then there can be no leniency and it is always אסור, and if transgressed, בשוגג, obligates one to bring a חטאת קרבן. It would therefore seem that שמואל agrees with ר"ש that a משאצל"ג is פטור. Our תוספות clarifies this issue.

תוספות asks:

הקשה בעל הלכות גדולות דשמואל אדשמואל –

The שמואל and שמואל asked that there is a contradiction between בה"ג

דהכא סבר שמואל מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור כרבי שמעון –

For here in this ruling of תלת, לבר מהני תלת, etc. שמואל maintains that a משאצל"ג is (אבל אסור), as ר"ש maintains -

ומשום צערא דגופא שרי –

And therefore הצד נחש is permitted because of צערא דגופא -

ובפרק כירה (לקמן מב,א) אמרינן בדבר שאין מתכוין² סבר לה כרבי שמעון³ –

However in פרק כירה the גמרא states, 'regarding a מתכוין, there שמואל agrees with ר"ש (that it is מותר), however -

במלאכה שאינה צריכה לגופה סבר לה כרבי יהודה⁴ –

¹ See previous footnote # 8. ד"ה בר תוס'.

² A מתכוין means he has no intent to do the מלאכה (as opposed to a משאצל"ג where he is doing the act of the מלאכה; see previous footnote). The classic case is where a person drags a bench on an earthen floor, where there is the possibility that he may make a groove in the floor. If a person makes a groove in the floor of a house he is transgressing the איסור. בונה. Here however he has no intent in making a groove, he merely wants to move the bench (by dragging it) from one place to another. ר"ש rules that it is מותר, while ר"י maintains that it is אסור (מדרבנן). [If it is inevitable that a groove will be made by dragging the bench, then everyone agrees that it is אסור (this is called פסיק רישיה ולא ימות).]

³ The case there is when one emptied a hot kettle of water; שמואל maintains that he can immediately fill it with cold water, even if it may strengthen the kettle. (Placing cold water into a hot kettle has the property of strengthening the metal [under certain circumstances]; this is called מצרף). The person has no intent to be מצרף the kettle, merely to warm up the cold water; it is considered a מתכוין דבר שאין מתכוין.

⁴ ר"ה rules there that one may extinguish a glowing piece of metal in the ר"ה (where it may cause damage), but not a burning coal. Extinguishing metal is only אסור מדרבנן, while extinguishing a coal is מדאורייתא, provided that it is extinguished for the purpose of using the ashes; otherwise it is a משאצל"ג and it will depend on the מחלוקת between ר"י (who maintains חייב) and ר"ש (who maintains פטור). This proves that שמואל agrees with ר"י (regarding a

Regarding a משאצ"ל, there **agrees with ר"י** that he is חייב מדאורייתא. How can חייב מדאורייתא be חצד נחש; since it is a משאצ"ל, there is an איסור מדאורייתא; there is a חטאת and it cannot be פטור and certainly not מותר?!

answers: תוספות

ותירץ רבינו תם דשמואל קאמר –

And the ר"ת answered that שמואל said –

דלרבי שמעון⁵ דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור בהני תלת פטור ומותר –

That according to ר"ש who maintains that a משאצ"ל is פטור, in these three cases he will be פטור ומותר –

כמו שמוכיח שמואל בסוף האורג (שם ק,א) דודאי פטור ומותר קאמר –

As שמואל proves in the end of האורג פרק that certainly the משנה (according to ר"ש) meant פטור ומותר –

וליה לא סבירא ליה כרבי שמעון –

However, שמואל does not agree with ר"ש that a משאצ"ל is פטור (rather he agrees with ר"י that one is חייב for a משאצ"ל).

ומיהו לדידן קיימא לן כרבי שמעון –

However, we follow the ruling of ר"ש regarding a משאצ"ל that it is פטור (אבל אסור)

דבא דהוי בתראה סבר כותיה בריש נוטל (שם קמא,ב):

for רבא who was from the later אמוראים agrees with ר"ש as is mentioned in the beginning of נוטל פרק.

SUMMARY

(like מותר is דבר שאין מתכוין (ר"י like) חייב is משאצ"ל a maintains that שמואל (like ר"ש). The משנה of חצד נחש פטור follows the view of ר"ש and שמואל explains that it is מותר. The הלכה is that a משאצ"ל is פטור.

THINKING IT OVER

Seemingly שמואל is teaching us that in three places the term פטור in the משנה means חצד נחש פטור. What is the contradiction between שמואל and שמואל?!⁶

for otherwise he would permit even extinguishing a coal in the רה"ר in order to prevent damage to the public, if it would only be אסור מדרבנן.

⁵ The משנה in עדיות which states that חצד נחש (ומפס מורסא) is פטור, obviously agrees with ר"ש (that a משאצ"ל is פטור) for according to ר"י he is חייב. The ruling of שמואל is that this משנה, when it states חצד נחש פטור (according to ר"ש), means that it is פטור ומותר.

⁶ See מנחת איש.